

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i codziennym urzędowym Dziennikiem, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zlr. 15 kr., miesięcznie 1 zlr. 25 kr.
Z pocztą: kwartalnie 4 zlr. 40 kr., miesięcznie 1 zlr. 40 kr. — Insercyja od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr.
następnie po 2 kr. m. k

PRENUMERATE na drugi (od 1. kwietnia do końca czerwca) bieżący kwartał Gazety Lwowskiej

z DODATKAMI, DZIENNYM I TYGODNIOWYM

Bez opłaty pocztowej w ilości 4 zlr. 15 kr.

Z opłatą pocztą „ 4 zlr. 40 kr.

Odbiera franco kantor Gazety Lwowskiej: Ulica Ormieńska Nr. 347.

Urzęda, Magistraty, Władze, iż nie przyjmują przesyłek niefrankowanych, dopłacają na odeślanie kwitu tyle należytości, ile odległość pocztą do nich wynosi.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Anglia. — Francya. — Włochy. — Niemce. — Prusy. — Wiadomości handlowe.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 24. marca. Dnia 24. marca 1852 wyszedł w c. k. galicyjskiej drukarni rządowej i został rozdany XIX. zeszyt dziennika rządowego ustaw krajowych dla kraju koronnego Galicyi.

Sprawy krajowe.

Wiedeń, 20. marca. Jego c. k. Apost. Mość raczył najwyższem postanowieniem z d. 25. marca r. b. elewa c. k. akademii Terezyańskiej Karola hrabię *Zatuskiego* mianować najlaskawiej c. k. paziem.

(Rozkaz do armii Jego c. k. Apost. Mości.)

Wiedeń, 21. marca. Dzisiejsza Gazeta Wiedeńska zawiera następujący

Rozkaz do armii Nr. 16.

„Wojska wysłanego do Niemiec północnych czwartego korpusu zjednały sobie surowem wykonywaniem obowiązków służby, wzorowym porządkiem i karnością wszędzie należyte poważanie, i jak się tego spodziewałem, okazały się co do ducha i postępowania godną częścią Mojej dzielnej armii.

„Wyrażam niniejszem przedewszystkiem komendantowi korpusu armii, następnie generałom, sztabowym i wyższym oficerom, tudzież całemu korpusowi armii Moje zupełne upodobanie i spodziewam się, że oddziały jego w swem obecnym przeznaczeniu z równem poświęceniem i wytrwałością przykładać się będą do czynności służby i własnego wykształcenia.“

Wiedeń, 19. marca 1852.

Franciszek Józef, m. p.

(Sprawozdanie J. E. prowizorycznego komendanta marynarki fml. hrabi Wimpffen do najw. komendy armii.)

Wiedeń, 20. marca. Jego Excelencya prowizoryczny komendant marynarki fml. hrabia Wimpffen przesłał następujące sprawozdanie do najwyższej komendy armii:

Tryest, 17. marca 1852.

Przejęty bolesnym uczuciem z powodu potwierdzającego się coraz więcej nieszczęścia, które spotkało c. k. statek parowy „Marianna“, przedkładam najwyższej komendzie armii raport o zebranych dotychczas faktach.

Podług doniesienia Jego Excelencyi generała kawaleryi pana Gorzkowskiego i równoczesnej relacji centralnej władzy morskiej, znaleziono na dniu 13. b. m. przy jednym z ujść rzeki Padu, zwanem „Tolle“, małą deszczułkę prawdopodobnie z rozbitej szkatułki z napisem „Kapitan Wohlgemuth“, a wczoraj pakiet listów z napisem „c. k. lekarz wojskowy Pelikan“, który także znajdował się na pokładzie tego okrętu; nakoniec kiść puszkarską, i kilka szczątków okrętowych, które, jak się pokazuje, mogły należeć tylko do c. k. okrętu wojennego.

Z drugiej strony zaś miano podług zeznania przybywającego z Ankony parowca Lloydy znaleźć w pobliżu Rawenny małą łódź i barkę, które musiały także należeć do jakiegoś okrętu wojennego. W tym względzie oczekuję bliższych wyjaśnień od komendanta goelcty „Sphinx“ w Ankonie.

Wszelako już samo znalezienie owych przedmiotów przy Puntra Maistra i zupełny brak innych wiadomości od którego indywiduum tego okrętu, potwierdzają niestety tak dalece ten nieszczęsny wypadek, że prawie niepodobna już żywić najmniejszej wątpliwości w tej mierze.

Gdy na dniu 4. b. m. wypłynęły z Malamocco okręta parowe „Lucia“, „Vulcan“, „Marianna“ i „Seemöve“ jako świta parowca „Volta“, niesrożyła się jeszcze burza tak bardzo, aby się można było obawiać takiego nieszczęścia, i dopiero później, gdy okręt „Seemöve“ niemógł już widocznie opierać się dłużej wzmagającemu się coraz bardziej wiatrowi i spiętrzonemu falom morza, udzielono parowcowi temu za pomocą sygnału żaglowego rozkaz do powrotu. Chociaż okręt „Marianna“, którego siła wyrównywała siłę parowca „Vulcan“, niezdawał się być wcale zagrożonym, przecież spostrzeżono po jakimś czasie, gdy okręt „Seemöve“ był mniej więcej o 8—10 mil morskich oddalony w wschodnio-północnym kierunku od zatoki w Malamocco, że i on za przykładem jego zmienił swój kierunek, i że jak to potwierdziły późniejsze zwroty jego, miał zamiar płynąć w równej linii z okrętem „Seemöve“. A gdy ostatni parowiec mocno uszkodzony od morza przez zręczny manewr nakoniec uskutečnił swój powrót do Wenecyi, spostrzegł podporucznik fregaty Kohlen, że i „Marianna“ starała się zwrócić w tę stronę, co się jej jednakże nieudało, zapewnie dlatego, że nieszczęściem nieużyto tych żagli, które w podobnych okolicznościach używane być powinny.

Wszelako nagłacie niebezpieczeństwo niedaje się nawet i w tej chwili przypuścić, albowiem w takim razie byłby okręt bez wątpienia dał znać o niebezpieczeństwie swoim wystrzałami na trwogę.

Po zapadnięciu zmroku niebyło już naturalnie nie widać; zaczętem przypuszczać można to tylko, że „Marianna“ usiłując powtórnie uczynić zwrot stanowczy, zalana została od spadającego balwanu morskiego, który prawdopodobnie zappełnił przednią część i maszynową przestrzeń okrętu i siłą swego impetu wsteczny mu nadał kierunek.

A jeżeli łodzie te, które znaleziono na wybrzeżu Rawenny, należały w istocie do okrętu „Marianna“, tedy można wyprowadzić z tego faktu jeszcze ten zasmucający wniosek, że miano jeszcze na tyle czasu, aby je odwiązać dla szukania na nich prawie niepodobnego już ratunku.

To pewna jednakże, że ten sam statek parowy zdołał już nieraz śród równie trudnych okoliczności pod komendą terażniejszego kapitana Korwety, hrabię Hadik, oprzeć się za pomocą żagli takim burzom nawet przy bardziej jeszcze wzburzonym morzu.

Z tego wszystkiego zatem wnosić nam wypada, że tylko jakiś nieszczęśliwie wykonany manewr i zaniebane użycie tych środków, które w takim razie użyte być powinny, przyprawiły o zgubę parowy okręt „Marianna“, i że tem samem stały się przyczyną nieszczęścia, nad którym tak ze względu na stratę okrętu jako też na stratę tylu ludzi naraz wiele ubolewać potrzeba.

Ta jedna okoliczność tylko służy ku zaspokojeniu naczelnej komendy marynarki, że dopokąd było jeszcze widno, dopokąd każdy sygnał widzieć, każdy strzał armatni słyszeć jeszcze było można, nie dano żadnego znaku bezpośredniego niebezpieczeństwa; i że zatem dopiero w takiej chwili mogło nastąpić niebezpieczeństwo, gdy komendant okrętu pozbawiony już wszelkiej komunikacji z innymi okrętami nie mógł już żadnych oczekiwać rozkazów, o żadną prosić instrukcyę, i tym sposobem tylko sam na sobie i na własnych siłach ograniczyć się musiał.

Czy siły te nie wystarczały, lub czy przeważne okoliczności uczyniły niepodobnym wszelki ratunek, to zawisło od potęgi losu i woli Wszchemocnego...

(Tu następują proźby wymierzone do najwyższej łaski na korzyść unieszczęśliwionych familii, które, jak się pokazuje, z podanych w ostatnim num. Gaz. Lwow. depezy telegraficznych, znalazły już należyte uwzględnienie, — dalej wykaz znajdującego się na okręcie „Marianna“ sztabu i sumaryczny spis załogi z tym dodatkiem, że oprócz tego znajdowali się jeszcze na tym okręcie, urzędnik od administracji marynarki Jüngling, jego żona i przyjaciółka jego żony.)

Podług tego wykazu znajdowali się na okręcie „Marianna“:

Z sztabu:

Kapitan fregaty baron Wohlgemuth, chorąży okrętowy Józef Sernütz, chorąży fregaty baron Juliusz Kübeck, kadeci: Jerzy Wahr-muth, August Wilicic, Józef Toso, lekarz Karol Pelikan, rachmistrz Emil Knezevich i maszyniści: Filip Zeller i Jan Kutzer.

Załoga zaś składała się z 38 majtków od sternika na dół; 4 artylerzystów, 8 infanterzystów, 3 rzemieślników i 3 służących prywatnych. W ogóle było na tym okręcie 66 ludzi. (Presse.)

(Wiadomości potoeczne z Wiednia.)

Wiedeń, 20. marca. Jego cesarzewicz. Mość Arcyksiążę Ferdynand Maxymilian znajduje się w lajlepszym stanie zdrowia. Piszą z Tryestu, że Jego cesarzewicz. Mość uda się znów w podróż morską w miesiącu maju.

— Ich cesarzewicz. Moście Wielcy księżęta rosyjscy będą dziś wieczór na wyprawionym na ich cześć *soirée* u król. angielskiego posła lorda Westmoreland.

— Szósta rata dla nowej pożyczki przypada na 1. p. m. Subskrybentom zatem pozostaje jeszcze tylko cztery raty złożyć, a pożyczka z początkiem września będzie zupełnie uzbierana. Z pięciu rat nadeszłych do zapłacenia, nie pozostały żadne zaległości.

— W c. k. mennicy zajęte są teraz wszystkie maszyny wybijaniem miedzianej monety zdawkowej. Znaczną ilość jej rozestano w upłynionym tygodniu do wszystkich krajów koronnych, aby potrzebie monety zdawkowej zadość uczynić.

— Między nadanymi temi czasy przy lejami znajduje się także przewilej na nowy rodzaj podków końskich. Te podkowy robią się ze stali i bez gwoździ przytwierdzają się do kopyta końskiego. Wynalazca udał się w ostatnim czasie do tutejszej władzy wojskowej i ofiarował jej swój wynalazek.

— Jego Excelencya szef sekcyi hrabia Salm uczynił przygotowanie do założenia towarzystwa oszczędności w Wiedniu. Zamierzam tego towarzystwa będzie, aby pracująca klasa ludu, która w miesiącach wiosny i lata składa w miarę swojej zasługi małe kwoty do powszechnych kas oszczędności, na zimę w żywność zaopatrzona była.

— Ze strony banku narodowego postano już urzędników do Tryestu i Lwowa, ażeby kierowali przygotowawczą robotą dla mających się założyć banków filialnych i wynaleźli stosowne na ich umieszczenie lokalności.

— Nadzwyczajne prelekye w tutejszym uniwersytecie będą w przyszłym roku pomnożone. Szczególniej prelekye o językach mają być rozszerzone.

— Dnia 19. marca była na cześć Ich cesarzewicz. Mości Wielkich księżąt rosyjskich u ces. rosyjskiego posła barona Meyendorff wielka uczta, na którą ministrowie i całe ciało dyplomatyczne zaproszeni byli.

— Na przedłożone zapytanie, czyli oprócz należytości equiwalentów od posiadania nieruchomości, niosących rentę dóbr kościelnych, należy wymierzyć także należytości nabycia czyli wpisania do ksiąg gruntowych, zadecydowało wysokie ministerium finansów, że w tych krajach koronnych, w których zaprowadzone są księgi publiczne o posiadaniu i własności dóbr nieruchomości, za wpisanie prawa własności, albo prawa użytkowania nie należy wymierzać kościołom, fundacyom, beneficjom, należytości wpisania, bądź te prawa uzyskane są przed obowiążaniem namienionych ustaw o należytości, bądź nie,

lecz należy się ograniczyć tylko na pobieraniu od nich equiwalentu należytości.

(Lloyd.)

— Odnosnie do §. 12. prowizorycznego regulaminu o monopolu tytoniu i tabaki z 29. listopada 1850 dla Węgier, tudzież innych krajów wyznaczyło c. k. ministerium finansów termin, z którym musi się skończyć liwerunek produktów tytoniu z roku 1851, na 31. maja 1852.

— Dowiedziano się, że z Austrii traktem na Oderberg odchodzi często wozową pocztą posyłki do Prus, których wartość wyrażona jest na przyłączonym do posyłki frachtowym liście, nie zaś na adresie samej posyłki. C. k. urzęda pocztowe odebrały przeto rozkaz podczas przyjmowania posyłek zwracać na to swą baczość, i przymuszać posyłających do uzupełnienia adresów.

— Dnia 1. kwietnia odbędzie się uzupełniające losowanie dawniejszego długu państwa według przepisów najwyższego patentu z roku 1818.

(L. k. a.)

(Sprostowanie mylnych pogłosek.)

Wiedeń, 19. marca. Skarcona już kilkakrotnie przez nas lekkomyślność, z jaką niektóre dzienniki czytającą publiczność karmią fałszywymi albo skrzywionymi doniesieniami, niezmięszyla się niestety. Nowiniarstwo i tak niebardzo użyteczną jest częścią dziennikarskiej literatury, — cóż dopiero, jeżeli świat czytający za swoje pieniądze dostaje fałszywe? Tak czytamy w ostatnich dniach rozgłoszoną w niemieckich i francuskich dziennikach wiadomość o zamierzanej rewizyi wszystkich bibliotek prywatnych w Austrii dla skonfiskowania pism zakazanych. — Jasnem jest tu złośliwe zmyślenie. Jeden z wczorajszych dzienników wieczornych, a za nim kilka tutejszych dzienników porannych z dnia dzisiejszego donoszą, że dziennik berliński *Neue preussische Zeitung* i koloński *Volkshalle* zakazane są w całej Austrii. To doniesienie jest błędne, ponieważ tylko pierwszy dziennik nieotrzymał pozwolenia przesyłki pocztowej. — Wczorajszy *Wanderer* wydrukował w swoim numerze wieczornym doniesienie, że radzca państwa baron Kraus wystąpi będzie do Galicyi jako organizator sądów. — Dziennik *Tagesblatt aus Böhmen* w numerze 35, a za nim prawie wszystkie dzienniki wiedeńskie opowiadają „z dobrego źródła“ o przywróceniu dawnych najwyższych urzędów dziedzicznych w arcyksięstwie austriackiem i o powołaniu hrabiego Chotek do złożenia przysięgi jako najwyższy odzwierny krajowy do Wiednia. Ale owe „dobre źródło“ niewiedziało, że największa część urzędów dziedzicznych w Austrii są lennictwami, a ponieważ wszystkie lennictwa nie zostały zniesione, przeto też i przywrócone być niemogły; że przy tych urzędach dziedzicznych konieczne jest potrzebne przyjęcie lennictwa ze strony wasalów i że przy nadaniu lennictwa wierność ślubuje się przez podanie ręki, nie zaś przez przysięgę. Takie nadanie lennictwa seniorowi familii Chotek, hrabiemu H. Chotek z urzędem najwyższego odzwiernego krajowego odbyło się na prośbę jego dnia 11. marca r. b. w tutejszej sali lennicznej i podało powód „dobremu źródłu“ do owego ciekawego doniesienia. O podobnych „doniesieniach“ będziemy i nadal donosić.

(Lit. kor. austr.)

(Kurs wiedeński z 24. marca 1852.)

Obligacye długu państwa 5% — 95³/₁₀; 4¹/₂% 84⁹/₁₀; 4¹/₂% — —. 4% z r. 1850 —; wylosowane — 3% —. Losy z r. 1834: —. z roku 1839 —. Wied. miejsko bank. —. Akcyje bankowe 1244. Akcyje kolei póln. 1547¹/₂. Glognickiej kolei żelaznej — 700. Odenburskie —. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parow. 653. Lloyd 593³/₄.

Anglia.

Doniesione w ostatnich londyńskich depezach telegraficznych debaty w izbie niższej znane już są w całości. Potwierdza się prze-

Części składowe mléka i robienie masła.

(Z Ziemiańska.)

I.

Mléko jest ściśłą mieszaniną kilku różnych materyi, których stosunek do siebie jest rozmaity, zależny od paszy zwierząt, ich wieku, od czasu jak dawno są po ocieleniu, od pory dnia w której się doja; nakoniec od tego, czy mléko jest najpierwsze przy dojeniu samém, czy ze środka, czy ostatnie.

Mléko składa się: 1) z wody i to głównie; 2) z materyi sera; 3) z materyi masła, która się znów na kilka gatunków tłuszczu *) dzieli; te nas jednak mniej tu obchodzą. Materya maślana pływa w kształcie malenkich kulek w mléku, co przez szkła powiększające (drobnowidze) łatwo widzieć się daje; 4) z cukru mlécznego; 5) kwasu mlécznego; 6) soli rozmaitych i pierwiastków bliżej dotąd nieoznaczonych.

Woda zawiera w sobie rozpuszczone części séra, cukier mléczny, kwasy i sole. — Częstki tłuszczu pływają w kształcie malenkich kulek, w płynie nadzwyczaj drobno rozdzielonych.

Oprócz powyższych wymienionych części składowych, przechodzą

*) Np. Margarin i olein.

w mléko niektóre pierwiastki roślinne, chociaż wprawdzie w nader malenkich cząstkach, np.: części pachnące zmieniają smak, czasem farbujące nawet.

Ztąd pochodzi rozmaity smak mléka, podług rozmaitej paszy; zapach, kolor czerwony, po dawanych krowom korzeniach marzanny; żółty po ogrodowym szafranie, niebieski po paszy zawierającej w sobie indygo. Jak wielki wpływ pasza na dobroć mléka wywiera, powszechnie jest znanem. Dając paszę obfitującą w białek i klej, np. szrotówkę żytnią, groch, szrotówkę z bobu i tp. mnoży się materya séra; przeciwnie po paszy z olejami częściami i mączką, np. po makuchach, szrotowanej kukurudzy, ziemniakach i tp. pomnaża się śmietana. — Najlepsza zatem karmą jest ta, która ma w sobie obiedwie główne substancye mléka, np. owies, rzepa ze świeżo mierzwionej roli sprzątnięta, zielona kukurudza, lucerna i tp.

W czasie chłodnym mléko ma więcej séra, w czasie ciepłym więcej śmietany. Podczas zimna krowy mniej dają mléka jak w czasie ciepłym.

Na powietrzu mléko wciąga kwasoród i tworzy się w niem węglan, przyczem kwaśniej; tworzy się bowiem kwas mléczny i octo-

dewszystkiem, że gabinet wzbraniał się dać dokładne skreślenie swojej polityki handlowej i przemysłowej przed zapowiedzianem już kilkakrotnie rozwiązaniem parlamentu, — a to według naszego zdania z dobrych powodów i z wszelkiem prawem. Teraźniejszy parlament otrzymał pewność z ust prezydenta rady ministrów, że on i jego koledzy bez przyzwolenia narodu nie przedłożą propozycji względem zaprowadzenia ceł ochronnych na zboże. Jeżeli już nawet umiarkowana część zwolenników wolnego handlu i partya Peelitów *przedtem* uznała niezwłoczne rozwiązanie izby niższej kleską, jakimże sposobem *teras* lord Russell i jego stronnicy do tego przychodzą, iż zmagają gabinet do deklaracji, które wobec sprzeczności zdań przeciw sobie stojących z wielkiem podobieństwem do prawdy doprowadzić muszą do takiego końca?

Postępowanie Whigów, którzy ustąpili od steru państwa, każe się prawie domniemywać, że uzyskanie napowrót władzy jedynym jest ich celem, a kwestya cła zbożowego tylko zrzeczenie obranym pozorem do odzyskania straconej poniekąd popularności, że powodem ich ustąpienia był tylko nawet administracyjnych i dyplomatycznych trudności, które rząd ich jeszcze przed kilkoma tygodniami był otoczony. Przekonanie, że bez nich obejść się nie może państwo, ma im znowu, jak się zdaje, dopomódz do posad dobrowolnie opuszczonych.

Hrabia Derby skreślił bardzo trafnie podobną taktykę w izbie wyższej. Wniósł kwestyę, czyli to ze strony Whigów jest postępowaniem lojalnem dla podrzędnej sprawy cła ochronnego naglicz rzeczy aż do ostateczności i zawierać z żywiołami czysto-demagogicznymi sojusz ku obaleniu rządu, którego głównem powołaniem być musi położyć tamę prądowi wyuzdanej i wszystko obalającej demokracji.

Na ten trafny argument tak jasno wyświecający prawdziwy stan rzeczy, nie umieją Whigowie nic innego odpowiedzieć, jak to, że konstytucya nie pozwala, aby rząd z mniejszością w izbie niższej zostawał u władzy.

Ale wymagaż konstytucya, aby rząd zniewalano do bezwarunkowego opuszczenia interesów agronomicznych, chociaż nawet być może, że te interesa przeważa w przyszłych wyborach do parlamentu.

Wszakże i rok zeszły daje dokładne i kilkakrotne świadectwo o postanowieniach izby niższej, które częściowo w bardzo ważnych sprawach wypadły wręcz przeciwnie ówczesnemu ministerstwu. Wtedy powszechnem było zdaniem, że owo ministerstwo utrzymało się u steru przez pobłażanie izby niższej i dla trudności położenia. Ale teraz nie chce stronnictwo lorda John Russell postępować według zasady wzajemności. Jestto czemś, więcej niż cczą niekonsekwencyą, jestto staczać walkę nie równą, niełojalną bronią.

Być zawsze może, że się Whigowie sami ludzą co do ważności i doniosłości obecnej chwili dla przyszłości Anglii i to z własną szkodą. Ale to pewną jest rzeczą, że na dłuższy czas nie zdołają tą razą wystarczyć z użytymi manewrami partyi umiarkowanych, przeciwnych istniejącej władzy państwa. Wyznanie, jakie już złożył lord John Russell, że później będzie mógł a raczej będzie musiał przeprowadzić reformę parlamentu na rozmiar obszerniejszy, aniżeli to niedawno zaproponował, jest koncesyą niezmiernie ważną. Poprzestanież na tem radykalizm? Czyliż natura radykalizmu w Anglii jest inna aniżeli gdzieindziej? Kontynent nie ma bynajmniej prawa ani interesu wdawać się w wewnętrzne sprawy Anglii. Ale obawa, że jeżeli tam kiedy zasada wyłącznej demokracji przeważała, tedy reakcyja na Europę stałaby się równie wielką jak i niebezpieczną, nakazuje ciągle uwagę i rozbudzanie udziału dla tych dzielnych i głębiej sięgających mężów, którzy w interesie swego własnego kraju, a pośrednio także dla dobra całego ucywilizowanego społeczeństwa występują przeciw tym roztwarzającym doktrynom, które jak się zdaje, więcej niż kiedykolwiek w Anglii się zakorzeniły. (L. k. a.)

wy. Przeto odłącza się materya séra, która jak wiadomo staje się kruchą jak wątroba. Zostawiwszy zatem mléko w ciepłe stosownem, wypływają najpierw na wierzch kulki tłuszczu, gdyż są lżejsze jak sér i woda, i tworzą śmietanę; sér zostaje na dole. Odłączenia te tylko wtenczas zupełnie następują, skoro mléko stoi w ciepłe 12 stopni podług Reamura. Jeżeli jest zimniej, nie wszystkie kulki wypłyną na powierzchnię, lecz zostaną zatrzymane w płynie; jeżeli jest za ciepło, mianowicie w czasie grzmotów, mléko zbyt szybko kwasnieje i kulki zostają się w zsiadłym mléku. W obudwóch zatem przypadkach mléko źle się ustawa, ginie wiele masła, które się w zsiadłym mléku zostaje.

Sposób dobry, nieszkodliwy przeszkadzania zsiadaniu się mléka jest dodanie cokolwiek sody węglanu. Materya ta przyciąga do siebie kwas octowy i przeszkadza wpływowi jego na sér tak długo, aż sam przesiąknie kwasem. Na tém też zasadza się sposób używany do szybkiego naprawienia śmietany skwaśniałej (zerwanéj), chcąc ję użyć do kawy. Trzeba wtenczas dodać cokolwiek węglanu sody (*Natrum carbonicum*), albo węglanu potażu (*Kali carbonicum*), takzwanego olejku z winnego kamienia (*Kohlensaures Kali*) lub nareszcie kilka kropli amoniaku. Używając amoniaku trzeba śmietanę tak długo gotować, aż utraci zapach jego. Do wydobycia i to być

(Dekret prezydenta ustanawiający budżet na rok 1852. — Dekret względem połączenia Tuileryów z Luvrem. — Hr. Walewski wyjechał do Londynu.)

Paryż. 18. marca. *Monitor* urzędowy ogłasza dekret prezydenta republiki ustanawiający budżet dochodów i wydatków na rok 1852. W wstępnych uwagach ministra finansów Binéau jest powiedziane, że ciało prawodawcze, któreby dopiero po dwóch miesiącach swojej czynności mogło wotować budżet, na każdy sposób tylko dokonane fakta uznaćby musiało, ponieważ już prowizoryczne uchwały rządu ustanowiły dochody i wydatki państwa na pierwsze półrocze. Natomiast przedłożonym zostanie ciało prawodawczemu zaraz na początku sesyi projekt budżetu na rok 1852, przezco to zgromadzenie wykona swoje prawo konstytucyjne wotowania podatków. Sam budżet zawiera następujące główne punkta: Zwyczajne wydatki państwa wynoszą na rok 1852: 1,001,855,706 franków, blisko 8 milionów więcej niż w roku zeszłym. Podwyższono bowiem o 7 milionów kredyt ministerstwa wojny dla nadzwyczajnych kosztów deportacji więźniów politycznych i dla niektórych nowych urzędów, między innymi dla organizacyi osobnych oddziałów wojskowych dla Algieryi, a kredyt ministerstwa marynarki o 12 milionów, z których 2 miliony przypada na samą flotę, 4 miliony na założenie kolonii w Guyanie, a 6 milionów na przesiedlenie deportowanych i więźniów galarowych, zniesienie zaś więzień galarowych (bagnos) pociągnie za sobą oszczędzenie wydatków. Te obadwa pomnożenia wydatków razem o 19 milionów, tudzież inne pomnożenia dla utworzenia dziesiątego ministerium, dotacyi senatorów, podwyższenia płacy radców stanu, dyplomatycznych agentów, personelu sądowego i innych urzędników, o tyle są zrównane przez inne redukcye, tudzież przez oszczędzenie 9 milionów wynikające z konwersyi rent w drugim półroczu r. b., iz przewyżka wydatków na rok 1852 tylko 8 milionów wynosi. Oprócz 1001 milionów wyznacza się jeszcze na nadzwyczajne budowle publiczne 73 milionów, t. j. o 14 milionów więcej niż w roku zeszłym. Ale ponieważ to pomnożenie nie zostaje w żadnym stosunku z znacznym impulsem nadanym przez prezydenta republiki wielkim przedsiębiorstwom budowniczym, przeto minister finansów wyraźną czyni uwagę, że do tego pociągnięto głównie industrie prywatną, a państwo w tych przedsiębiorstwach ma udział miasto przez subwencye lub uskutecznienie robót, tylko przez moralne wsparcie gwarancyi interesów i przez przydłużenie koncesyi. *Budżet wydatków wynosi przeto w ogóle 1074 milionów.* W budżecie dochodów zasły niektóre ważne reformy. Podatek od soli nie jest sam przez się podwyższony, ale rozszerzony także na sól używaną w industryi, co ma podwyższyć dochód o sześć milionów. Akcyza od napojów w miasteczkach zniżona jest o połowę, podatek zaś od drobnego wyszynku podwyższony o połowę, tak iz konsumecya wina w gospodarstwie jest ułatwiona a sprzedaż w karczmie utrudniona. Nakoniec zupełnie opuszczona jest opłata 10 od sta, którą państwo dotychczas pobierało z akcyzy miejskiej. Mimo to wynosić będzie podatek od napojów w skutek innych odmian o 6 milionów więcej. Akcyza od innych żywności zredukowana jest także o te 10 procentów, które państwo pobierało, zkad wynika niedobór 6,900,000 franków redukujący całą przewyżkę na 8,700,000 franków. Nadzwyczajne resursa podane są na 15 milionów za sprzedać się majace lasy państwa i ze spłat towarzystw kolei żelaznych za wypłacone im zaliczki. Zapowiedziana jest reforma podatku od drzwi i okien w miastach przez częściowe zbliżenie go do zwykłego podatku od wynajęcia. Dla bieżącego długu, który na rok 1852 oznaczony jest na 642 milionów, podane są zaspokajające zapewnienia.

Uwagi godne są jeszcze następujące szczegóły: Dla osoby prezydenta republiki wyznaczona jest tymczasowo tylko ta suma co w roku zeszłym, ponieważ według konstytucyi stanowcze wyznaczenie na-

może zupełnego śmietany na wierzch jest jeszcze kilka sposobów, w ogóle dążących do tego, aby zmniejszyć opór płynu przy wznoszeniu się ję. Dlatego też w niektórych okolicach używają do podstawiania się mléka, płaskich zupełnie naczyń (młostków). Sposób ten ma tę niedogodność, że potrzebuje wiele miejsca do ustawienia młostków, i że się tworzy na powierzchni zbyt wielki kożuch.

Dlatego w innych znowu okolicach mają wysokie młostki; u których powietrze na mniejszą powierzchnię działać może; ale za to wznoszeniu się kulek tłustych większe stawają przeszkody. Chcąc przyspieszyć wznoszenie się tłuszczu leją w Anglii mléko 24 godzin po wydojeniu w naczynia płaskie i nad ogniem rozgrzewają aż do zawrzenia. Tym sposobem ma się wszystka śmietana wydobyć.

U nas byłoby niezawodnie dobrze zagotować mléko przed waniem go do młostków, a potem niechaj się dopiero odstoi. Śmietana miałaby czas się wznosić aż do zupełnego ostudzenia.

Niektórzy roztwarzają mléko gorącą wodą, chcąc ażeby się śmietana wznosiła. W okolicach gdzie fabrykacya masła głównym jest dochodem, uważają szczególnie na to, ażeby mleka aż do zupełnego się ustania niewstrząsać, gdyż inaczej mało daje śmietany.

(Dokończenie nastąpi.)

stąpi przez uchwałę senatu. O wydatkach funduszy tajnych składać będą przynależni ministrowie rachunek tylko naczelnikowi państwa, podczas gdy dawniej należała do tego kontrola osobistej komisji mianowanej przez izbę. Należy także zwrócić uwagę i na to, że dekret budżetu w dzisiejszym *Monitorse* mało tylko podaje szczegółów o wydatkach.

W ogóle niezawiera budżet żadnych zmian radykalnych; dawne podatki są wszystkie zatrzymane, a niezaprowadzono nowych. Na korzyść klas uboższych zaprowadzone już są niektóre dawno żądane reformy w podziale podatków, a inne zapowiedziano na przyszłość. Pomimo wszystkich nowo utworzonych resursów powiększy znowu niedobór 54 milionów bieżący dług państwa, ponieważ z jednej strony niemożna było zredukować etat wojskowy, a z drugiej niezaprowadzono żadnego nowego podatku.

Drugi dekret w dzisiejszym *Monitorse* nakazuje ukończenie zaczętego pod Ludwikiem XIV., a za Cesarza Napoleona dalej prowadzonego połączenia pałacu Tuileryów z Luwrem, przyczem równocześnie mają być stawiane gmachy dla ministerstwa spraw wewnętrznych, dla powszechnej policji, dla dyrekcji telegrafów, dla drukarni narodowej i dla wojska. Całe przedsiębiorstwo ma być skończone w pięciu latach i kosztować będzie 25½ milionów, z których jednak tylko 2 miliony wyznaczono tylko na rok 1852. — Dla nadzoru nad temi budowlami mianowano komisję z 12 członków pod przewodnictwem margrabi d'Audiffret, senatora i prezydenta izby obrachunkowej.

Francuski ambasador w Londynie hrabia Walewski, którego niespodziewane przybycie do Paryża niejaka wywołało sensację, odjechał znowu do Londynu. (Pr. Z.)

(Depesza telegraficzna.)

Paryż, 19. marca. Renty 99, 60 — 69, 50. Sąd apelacyjny skazał pana Bocher na jeden miesiąc więzienia i zapłacenie 200 fr. pieniężnej kary. (Lit. kores. austr.)

Włochy.

(Depesze telegraficzne.)

Bononia, 17. marca. Masa kamieni, która się zsunęła z góry Vicesio, pogrzebała 7 domów, 24 osób i 70 zwierząt domowych.

Rzym, 15. marca. Biskupów z Bordeaux i Sinigaglia mianowano dzisiaj kardynałami. (L. k. a.)

Niemce.

(Rozprawy w wirtemburskiej izbie deputowanych.)

Sztutgarda, 15. marca. Na dzisiejszem posiedzeniu izby deputowanych wzięto pod obrady sprawozdanie komisji o projekcie do ustawy, tyczącej się nieważności praw zasadniczych. Przy głosowaniu nad nim odrzucono propozycję pana Probst 68 głosami przeciw 18 żądającą uchylecia wspomnianego projektu do ustawy; przeciwnie zaś przyjęto pierwszy artykuł projektu do ustawy (nieważność praw zasadniczych jako ustawy krajowej) 53 głosami przeciw 33. Propozycję pana Mehring (zastrzega się rewizya konstytucji) odrzucono Drugi artykuł projektu do ustawy (publiczne prawne stosunki Izraelitów) uchylono 64 głosami przeciw 22. Tak załatwiono pierwszy przedmiot dziennego porządku; drugi jutro nastąpi.

(Przygotowania na przyjęcie W. Książąt rosyjskich.)

Mnichów, 15. marca. W pałacu księcia Leuchtenberskiego czynią przyrządzenia na przyjęcie Wielkich książąt rosyjskich Michała i Mikołaja, którzy po koniec przyszłego tygodnia tu przybędą. (P. Z.)

Prusy.

(Sprawy izb.)

Berlin, 17. marca. Partye izby drugiej nie mogą się dotychczas zgodzić na utworzenie nanowo izby pierwszej, jakoż w ogóle coraz bardziej rozwija się między niemi stanowczo przeciw większości izby pierwszej wymierzona dążność. Względem mającego nastąpić podczas świąt Wielkanocnych odroczenia, niezapadła jeszcze uchwała, większość zdaje się uważać czterotygodniową pauzę za koniecznie potrzebną. (Pr.)

(Depesza telegraficzna.)

Berlin, 20. marca. Nadzwyczajny król wirtemburski poseł baron Linden, wezwany był wczoraj po audyencji do król. stołu. — Zupełne usunięcie nieporozumień nie ulega już żadnej wątpliwości.

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe lwowskie.)

Lwów, 24. marca. Na naszym dzisiejszym targu płacono za korzec pszenicy 18r.55k., żyta 13r.56., jęczmienia 11r.47k., owsa 6r.51k., hreczki 13r.31k., grochu 19r., kartofli 7r.48k. Cetnar siana sprzedawano po 3r., okłotów po 1r.32k. Sąg drzewa bukowego kosztował 24r., dębowego 21r., sosnowego 19r.30k. w. w.

(Ceny targowe w obwodzie Sandeckim.)

Nowy Sącz, 4. marca. Na targach w Starym Sączu, Nowym Targu i Nowym Sączu sprzedawano w drugiej połowie zeszłego

go miesiąca w przecięciu korzec pszenicy po 9r.15k.—10r.4k.—9r.12k.; żyta 7r.26k.—8r.10k.—8r.; jęczmienia 5r.30k.—6r.14k.—5r.36k.; owsa 3r.6k.—2r.24k.—3r.16k., hreczki 5r.12k.—0—4r.; kukurudzy 8r.—8r.10k.—7r.30k.; ziemniaków 3r.12k.—5r.—4r. Cetnar siana kosztował 57k.—1r.—1r., wełny 22r.—0—80r., nasienia konicza 33r.—0—25r. Sąg drzewa twardego 4r.42k.—6r.—6r.24k., miękkiego 3r.8k.—3r.12k.—4r.48k. Za funt mięsa wołowego płacono 4k.—5k.—4½k. i za garniec okowity 2r.24k.—2r.—1r.50k. m. k.

Kurs lwowski.

Dnia 24—25. marca.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	5	47	5	51
Dukat cesarski	5	50	5	54
Półimperyał zł. rosyjski	10	4	10	7
Rubel śr. rosyjski	1	57	1	58
Talar pruski	1	48	1	51
Polski kurant i pięćzłotówk.	1	27	1	28
Galicyskie listy zastawne za 100 złr.	82	25	82	43

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 24. marca 1852.

	złr.	kr.
Kupiono prócz kuponów 100 po	82	30
Przedano „ „ 100 po	—	—
Dawano „ „ za 100	—	—
Żądano „ „ za 100	83	—

(Kurs wekslowy wiedeński z 24. marca.)

Amsterdam — 173¼ l. 2. m. Augsburg 124¼ l. uso. Frankfurt 123½ l. 2. m. Genua — p. 2. m. Hamburg 183¼ l. 2. m. Liwurna 121¾ p. 2. m. Londyn 12.24½ l. 2. m. Medyolan 124½, Marsylia 147¼ l. Paryż 147¼ l. Bukareszt — Konstantynopol — Agio duk. ces. — —. Pożyczka z r. 1851 5½ lit. A. — 95½ lit. B. 107¼.

(Kurs pieniężny na giełdzie Więd. d. 22. marca o pół do 2giej po południu.)

Ces. dukatów stęplowanych agio 31¼. Ces. dukatów obrączkowych agio 30¾. Ros. Imperyały 10.8. Srebra agio 24½ gotówką.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 24. marca.

Hr. Dzieduszycki Włodzimierz, z Przemyśla. — PP. Jordan Stanisław i Tadeusz, z Przybyszówki. — Jelowiecki Wenant, z Chudowiec. — Rubczyński Alfred, ze Stanina. — Suchodolski Leon, z Sosnowa. — Strzelecki Eugeniusz, z Wyrowa.

Dnia 25. marca.

PP. Kriegshaber Alojzy, z Kabarowiec. — Głogowski Artur, z Bojańca. — Kielanowski Tytus, z Zelicowa wielkiego. — Witosławski Bronisław, z Żędowic. — Wojakowski Kornel, z Lipicy górnej. — Czarnomski Stanisław, z Krzywego. — Kopaczyński Stanisław, z Złoczowa. — Niezabitowski Stanisław, z Sambora. — Witosławski Józef, z Wybudowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 24. marca.

Hr. Dzieduszycki i Hr. Golejowski, do Kopyczyniec. — PP. Małachowscy Zygmunt i Sotter, do Zborowa. — Nowacki Kazimierz, do Teysarowa. — Micewski Edward, do Krechowa. — Mozarowski Antoni, do Witkowa.

Dnia 25. marca.

Hr. Krasieński Piotr, do Rohatyna. — PP. Nahujowski Antoni, do Czeremchy. — Łodyński Piotr, do Prusinowa. — Białoskurski Jan, do Delewy. — Morawski Floryan, do Podlipiec.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 24. i 25. marca.

Pora	Barometr w mierze więd. srowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zran.	27 9 22	— 7°	+ 3,4°	Zach.	pochm. ☉
2 god. pop.	27 7 08	+ 3,4°	— 7°	Pół Zach.	bardzo pochm.
19 god. wie.	27 4 20	+ 1,5°		„	„ deszcz śnieg
6 god. zran.	27 4 50	— 2°	— 5°	Półn. Zachodni.	pochm.
2 god. pop.	27 5 93	— 1°		„	„ ☉
10 god. wie.	27 6 50	— 4,5°		„	pogoda

TEATR.

Dziś: na dochód JP. Stanisława Skwarczyńskiego: „Hamlet“ trajedya Szekspira w 5ciu aktach. — JP. St. Skwarczyński angażowany przez rosyjską ces. król. dyrekcję teatru polskiego w Wilnie, tem przedstawieniem pożegna Szanowną Publiczność i poleci się Jej przychylniej pamięci.

Jutro: Na dochód Jp. Antoniego Varry, komedye niem.: „Ein weisser Othello, potem Eine durchwachte Nacht, a nakoniec: Viel Lärmen um Nichts oder: Die Mordhöhle in der Rosengasse.“